

Нездоймінов С. Г.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та
управління туризмом
Одеський національний економічний університет

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

Головна особливість економіко-географічного положення Одеського регіону - його приморське та прикордонне положення. Широкий вихід до Азово-Чорноморського басейну і до великих річкових магістралей - Дунаю, Дністра, визначає значні переваги в розвитку транспортної інфраструктури. Морські порти регіону знаходяться на перехресті функціонуючих міжнародних транспортних коридорів. Морегосподарський комплекс області представлений морськими торговельними портами: Одеський, Іллічівський, Ізмаїльський, Южний, Білгород-Дністровський, Ренійський, Усть-Дунайський; а також Іллічівським морським рибним портом. Морський та річковий транспорт представляють судноплавні компанії: ВАТ «Українське Дунайське пароплавство», ЗАТ «Судноплавна компанія «Укрферрі», СК «Червона рута». Потужність портів Одеської області у 2013 році становила 60% від загальної потужності портів держави. Найбільші порти Одеської області - Одеський, Іллічівський, Південний. Таким чином, область є морськими воротами нашої країни. Залізничний транспортний комплекс включає Одеське відділення Укрзалізниці та Одеське підприємство залізничного транспорту. Довжина Одеської залізниці становить 18% від довжини залізниць України. На території Одеської області знаходяться: міжнародний аеропорт «Одеса», аеропорт «Ізмаїл» (законсервовано на 3 роки у 2010 році), аеродром «Лиманське», а також спортивні аеродроми. Мережа автомобільних доріг загального користування в Одеській області становить 8318,0 км, у т. ч. автодороги державного значення 3561,2 км, (42,8%) та місцевого значення - 4756,8 км (57,2%).

Дослідження даних статистики свідчать, що зовнішньоторговельний оборот області з іншими країнами світу по товарах та послугах склав 7399,8 млн. дол. США. У 2013 році обсяги експорту товарів та послуг досягли 2794,3 млн. дол., імпорту - 4605,5 млн. дол. США. Сальдо зовнішньої торгівлі негативне - 1811,2 млн. дол. США. При цьому, частка товарів в експорті становила 58,3%, послуг - 41,7%, в імпорті - 94,4% та 5,6% відповідно. Зовнішньоторговельні операції товарами, підприємства області здійснювали з партнерами із 162 країнами світу. До країн СНД було експортовано 18,9% усіх товарів, до країн ЄС - 20,5% (у 2012 році - відповідно 22,2% та 17,7%). У 2013 році з країн СНД імпортовано 26,5% усіх товарів, з країн ЄС - 18,1% (у 2012 році - відповідно 15,8% та 18,4%). У 2013 році Одеська область займала друге місце серед областей та міст країни за обсягом наданих послуг, поступаючись лише м. Київ, і п'яте - за обсягом отриманих послуг. Підприємства регіону здійснювали операції на ринку послуг із партнерами 182 країн світу. Обсяг експорту послуг становив 1165,9 млн. дол. США і зменшився на 4,0% проти 2012 року, імпорту - 257,8 млн. дол. і збільшився на 0,9%. Сальдо - позитивне в розмірі 908,1 млн. дол. США [1].

Звернемо увагу, що Одеська область займає одне з провідних місць в Україні по залученню іноземних інвестицій. Провідні напрямки для взаємодії з інвесторами - комплексний розвиток транспортної інфраструктури, реалізація можливостей регіону в сферах високих технологій, сільськогосподарства та туризму. Протягом 2013 року підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 10415,4 млн. грн. капітальних інвестицій. Основним джерелом капітальних інвестицій стали кредити банків та інші позики, власні кошти підприємств та організацій.

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) унесених в область з початку інвестування, на 1 січня 2014 року становив 1670,7 млн. дол., що на 2,6% більше обсягів інвестицій на початок 2013 року (див. рис. 1) та в розрахунку на одну особу населення складає 700,6 дол. [2]. З країн ЄС надійшло 1240,1 млн. дол. (74,2% загального обсягу), країн СНД - 33,6 млн.

дол. (2,0%), інших країн світу - 397,0 млн. дол. (23,8%). До основних країн-інвесторів, на які припадає 80,6% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 658,6 млн.дол., Велика Британія – 198,2 млн.дол., Нідерланди – 207,8 млн.дол., Сінгапур – 67,8 млн.дол., США – 60,5 млн.дол., Швейцарія – 49,6 млн.дол., Франція – 53,3 млн.дол., Німеччина – 50,1 млн.дол. Відзначимо, що також наростили темпи інвестування підприємства з діяльності тимчасового розміщування й організації харчування (у 1,7 рази), відповідно до 2012 р. В той же час, геополітичне положення Одещини обумовлене зростаючою активізацією її участі у важливих європейських міжрегіональних організаціях.

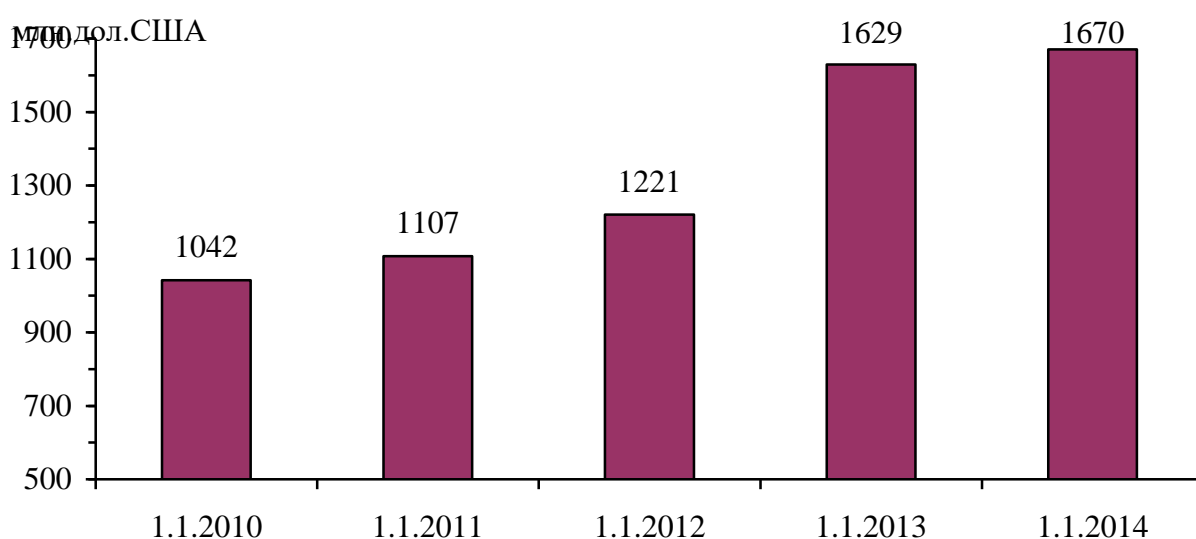

Рис. 1. Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій в Одеську область за 2010 - 2013 роки

Джерело: [2].

В Одеській області багате культурне середовище. Станом на 1 січня 2014 року мережу закладів культури і мистецтв Одеської області складають: 1926 установ, з них: 24 - обласного підпорядкування: 6 театральних-видовищних підприємств, 3 обласні бібліотеки, 4 центри національних культур, 7 музеїв, 3 навчальні заклади культури і мистецтв та Одеський обласний навчально-методичний центр закладів культури і мистецтв; 1902 - міські та районні: 847 бібліотек, 734 клубні заклади, 68 шкіл естетичного виховання, 26 районних/міських музеїв, 227 громадських музеїв.

Протягом 2013 року одеські театри, серед яких відомий у світі Одеський національний академічний театр опери та балету, Одеську обласну філармонію відвідало понад 575,7 тис. мешканців та гостей області. Понад 769,4 тис. мешканців регіону користуються послугами бібліотек області, кожна третя особа населення області є її користувачем. Всесвітньо відомі музейні скарбниці Одещини: музей західного та східного мистецтв, літературний і художній музей. Сьогодні музейні колекції регіону налічують 350 тис. експонатів. За 2013 рік фахівцями музеїв проведено 20,5 тис. екскурсій, відкрито 232 виставки, які відвідало 788,9 тис. осіб [3].

Перспективним напрямком економічного розвитку Одеського регіону є туризм. В зв'язку з цим особливої уваги заслуговує проблеми модернізації рекреаційно-туристичного комплексу Одеського регіону. Одеський регіон вважається одним із провідних рекреаційних центрів України, який охоплює значну територію від гирла р. Дунай до низин р. Дніпро. В області розвинена туристична і курортна інфраструктура: 170 кілометрів піщаних пляжів, 6 лиманів з особливо цінними природними та лікувальними ресурсами, 2 судноплавні річки. Загальна кількість колективних засобів розміщення у 2013 році по Одеській області складала 685 закладів, серед них: 253 готелів та аналогічних засобів розміщення, 432 спеціалізованих засобів розміщення, серед них 38 санаторіїв і профілакторіїв, 10 пансіонатів та будинків відпочинку, 384 оздоровчі туристичні бази. Найбільша кількість об'єктів туристично-оздоровчого призначення зосереджено у м. Білгород-Дністровському, Кілійському, Татарбунарському та Овідіопольському районах. За даними статистики в 2013 році, у колективних засобах розміщування кількість прийнятих туристів складала 567,7 тис., що на 22 тис. більше ніж у 2012 році. Із загальної кількості розміщених, на готелі та аналогічні засоби розміщування припадає 295 тис. туристів, на спеціалізовані засоби розміщування – 272 тис. Готельна інфраструктура області дозволяє одночасно розмістити 11,9 тис. туристів [4]. Туристична сфера є однією з найбільш перспективних галузей, використання переваг якої надасть можливість регіонам як цілісним

утворенням більш активно підвищити рівень своєї конкурентоспроможності. Вирішення завдань щодо активізації розвитку ринку туризму в Україні, враховуючи концентрацію наявних ресурсів та світовий досвід, загострення конкурентної боротьби, посилення вимог споживачів, розширення та задоволення їх потреб, обумовлюють розвиток якісних послуг. За цих умов особливого значення набуває розроблення цілісної регіональної туристичної політики, що на даний час не відповідає сучасним реаліям [5].

За результатами дослідження визначено, що Одеський регіон - відкритий для інвесторів центр Півдня України, ключовий елемент транспортної та туристичної інфраструктури Чорноморського басейну, регіон динамічного, інноваційного розвитку, пріоритетом для якого є ефективна взаємодія бізнесу, державних структур управління та громадськості, це територія з високим рівнем ресурсів та потенціалом для пріоритетного розвитку рекреації та туризму. Таким чином, головною метою регіональної стратегії у сфері рекреації та туризму є створення сучасного високоефективного, конкурентоспроможного рекреаційно - туристичного комплексу, що забезпечує широкі можливості для задоволення потреб українських та іноземних громадян у різноманітних туристичних послугах.

Література:

1. Паспорт Одеської області за 2013 рік. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://gue.odessa.gov.ua/pasport-oblast/>
2. Головне управління статистики в Одеській області. Прямі інвестиції у 2013 р. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
3. Потенціал регіонів. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential/Odesa/>
4. Статистичний збірник «Регіони України», 2013р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Нездоймінов С. Г. Підприємницький вектор розвитку регіонального туризму: монографія / С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Пальміра, 2011. – 344 с.